

Positionpaper Thomas Bruning, NVJ t.b.v. rondetafelgesprek over bedreiging en bescherming van journalisten woensdag 14 maart 2018

Geachte kamerleden,

Vorig jaar verscheen het alarmerende onderzoeksrapport van oud-ombudsman prof. Alex Brenninkmeijer en dr. Marjolein Odekerken inzake bedreigingen en geweld tegen journalisten, dat op verzoek van de NVJ, na een uitgebreide enquête onder de beroepsgroep, tot stand kwam.

De situatie bleek somberder dan in eerdere onderzoeken naar voren kwam. Veel journalisten krijgen te maken met geweld of bedreiging bij de uitoefening van hun vak, de door de onderzoekers gepresenteerde cijfers spreken wat dat betreft boekdelen.

Wat nu te doen om het tij te keren? De onderzoekers presenteren een reeks aanbevelingen, die we als vertegenwoordigers van de beroepsgroep, en dan spreek ik mede namens zowel namens het Genootschap van Hoofdredacteuren als NVJ, van harte onderschrijven.

Uit de discussies, die op het rapport gevolgd zijn, blijkt dat journalisten niet altijd geneigd zijn aangifte te doen of melding van een bedreiging, maar vooral dat als aangifte wordt gedaan, er vaak onvoldoende urgentie bij politie en OM wordt gevoeld om deze actief ter hand te nemen of daarover terugkoppeling te geven naar de journalist in kwestie. Niet uit onwil, maar eenvoudigweg omdat er heel veel aangiftes gedaan worden en het vaak op de grote stapel terecht komt.

Terwijl juist het actief oppakken van een aangifte of een bedreigingsmelding het meest effectieve signaal is, dat de overheid kan afgeven.

Om een positief voorbeeld in dit verband te noemen: de harde fysieke aanval op camera-man Ernst Lisauer hier in Den Haag bij de Schilderswijkrellen, is voortvarend opgepakt door Politie en OM. Deze zaak is topprioriteit gegeven, de dader is daardoor snel opgepakt en direct gestraft.

Dat geeft een krachtig signaal aan het publiek, de relschoppers in de wijk en de beroepsgroep: aangifte doen loont, een aanval tegen een journalist blijft niet onbestraft en wordt direct opgepakt.

Nu was het door de breed verspreide camerabeelden van het incident in dit geval niet meer dan logisch dat er snel actie werd ondernomen. Maar ook als een aanval minder confronterend in beeld is gebracht of als het een minder bekende journalist betreft zou deze aanpak moeten gelden.

En dat geldt bv ook bij veelvuldig voorkomende digitale bedreigingen jegens journalisten. Juist hier zien we een soort machteloosheid bij Politie en OM om actie te ondernemen, terwijl de impact richting de journalist vaak groot is. Gezinsleden van journalisten worden in ernstige bedreigingen betrokken, maar toch verdwijnen aangiftes op een onduidelijke grote stapel en hoort de betrokken journalist er nooit meer van.

Juist daarom zou een concrete maatregel vanuit de Minister voor een "veilige publieke taak-aanpak" voor de journalistieke beroepsgroep, zoals door de onderzoekers geadviseerd, zeer welkom zijn.

Daaruit volgen immers rechtstreekse instructies aan Politie en OM om een contactfunctionaris aan te stellen, aangiftes te registreren en vervolging te prioriteren. (De zogenaamde ELA-afspraken)

Weliswaar ervaren wij in de opgerichte stuurgroep een welwillende houding vanuit Politie en OM t.a.v. dit dossier, maar ook een duidelijke boodschap dat de ELA-aanpak zoals deze voor werknemers met een publieke taak geldt, op instructie van de minister niet zal worden toegepast.

Eenvoudigweg omdat de minister ervoor heeft gekozen om de journalistiek niet als een publieke taak te beschouwen, die een bijzondere prioritering verdient.

Wij betreuren dat omdat daarmee Politie en OM niet goed aanspreekbaar zijn op concrete afspraken betreffende de journalistieke beroepsgroep.

We ervaren de antwoorden van de Minister d.d. 26 jan. 2018 op de vragen van Kamerlid Sneller dan ook als een doekje voor het bloeden, waarmee een kans op een daadkrachtige aanpak van dit probleem uit de weg wordt gegaan.

Het risico is groot dat de nu door allen uitgesproken urgentie na verloop van tijd naar de achtergrond verdwijnt en de noodzakelijke houvast om Politie en OM aan te spreken op hun verantwoordelijkheid (het bijhouden van een registratie van aangiftes, prioritering bij vervolging) ontbreekt.

Het spreekt voor zich dat we als vertegenwoordigers van de beroepsgroep zelf graag ons steentje bijdragen. Daarvoor is het overleg met hoofdredacties, politie en OM, dat nadrukkelijk op ons initiatief dit najaar is gestart, waardevol.

Dit overleg willen we ook benutten om verdere afspraken binnen de beroepsgroep om de aangiftebereidheid te verbeteren en de beroepsgroep weerbaarder te maken in conflict- of bedreigingssituaties.

Trainingen worden op dit moment al door ons opleidingsinstituut NVJ Academy gegeven bij diverse redacties en worden wat ons betreft ook onderdeel van het curriculum van de opleidingen.

Ook willen we daarbij een duidelijk zichtbaar aanspreekpunt benoemen voor de beroepsgroep waar informatie kan worden ingewonnen over beschermingsmogelijkheden en vervolgingskansen.

Maar onderliggend zou daarbij een door de minister uitgedragen beleid richting Politie en OM, inzake de journalistieke beroepsgroep zeer welkom zijn.

Ik dank u voor uw aandacht.

Thomas Bruning, algemeen secretaris Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ)

tbruning@nvj.nl / 06-20495245